

Európa
a polgárokért

Európa a polgárokért
Hogyan vehetünk részt aktívan
Európa közös építésében?
Mozaik magyar koordinálású projektekről

Europe for Citizens

**How Can We Take Part Actively
in Creating Europe Together?**

A Compilation of Projects from Hungary

Szerkesztő: Frank Nóra
Olvasószerkesztő: Győrpál Zsuzsanna
Fordította: Födő Sándor
Kiadványszerkesztő: Vilimi Kata
Kiadja: Tempus Közalapítvány
A kiadásért felel: Tordai Péter, igazgató
Nyomdai kivitelezés: Komáromi Nyomda, 2018

Kiadványunk megjelenését az Emberi Erőforrások Minisztériuma
és az Európai Bizottság támogatta.
A kiadványban megjelentek nem szükségszerűen tükrözik
az Európai Bizottság álláspontját.

ISBN 978-615-5319-46-4

További információ:
europaapolgarokert.hu
eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens_en
email: europaapolgarokert@tpf.hu
telefon: 06 1 • 237 • 1300
 europa.a.polgarokert

Tempus Közalapítvány
1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.
infóvonal: 06 1 • 237 • 1320
e-mail: info@tpf.hu
www.tka.hu

ELŐSZÓ

Napjainkban sok szó esik Európa jövőjéről, különösen az Európai Unióban foglalkoznak kiemelten a kérdéssel. Az Európai Bizottság 2017 tavaszán **fehér könyvet*** adott ki, és hirdetett meg széles körű eszmecserét a témáról, mindenkit buzdítva arra, hogy ossza meg véleményét, és ezzel járuljon hozzá Európa jövőbeni útjának meghatározásához.

Kiváló lehetőséget nyújt erre az Európa a polgárokért program is, amelyben a projektek segítségével feltérképezhető, milyen Európát szeretnék az itt élők. Az elmúlt években több olyan projekt is született, melyben az Európai Unió jövőjét meghatározó témákat dolgoztak fel a pályázók. Ezek közül mutatunk be néhányat ebben a kiadványban, valamennyi pályázati kategóriából válogatva.

Reméljük, hogy az itt olvasható példák másokat is arra ösztönöznek, hogy – a projektek révén – észrevételeikkel aktívan részt vegyenek Európa jövőjének alakításában.

* ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/feher_konyv_europa_jovojerol_hu.pdf

FOREWORD

There is much talk about the future of Europe nowadays, especially the European Union deals largely with this question. The European Commission published a **White Paper*** and launched a broad public debate about the topic, encouraging everyone to share his / her opinion and contribute to determine the future path of Europe.

The Europe for Citizens Programme is a perfect opportunity for this; with the help of the projects it can be revealed what kind of Europe the European citizens want. In the recent years more projects dealt with such topics that are crucial regarding the future of the European Union. We present some of these granted projects in this booklet, selecting from all categories.

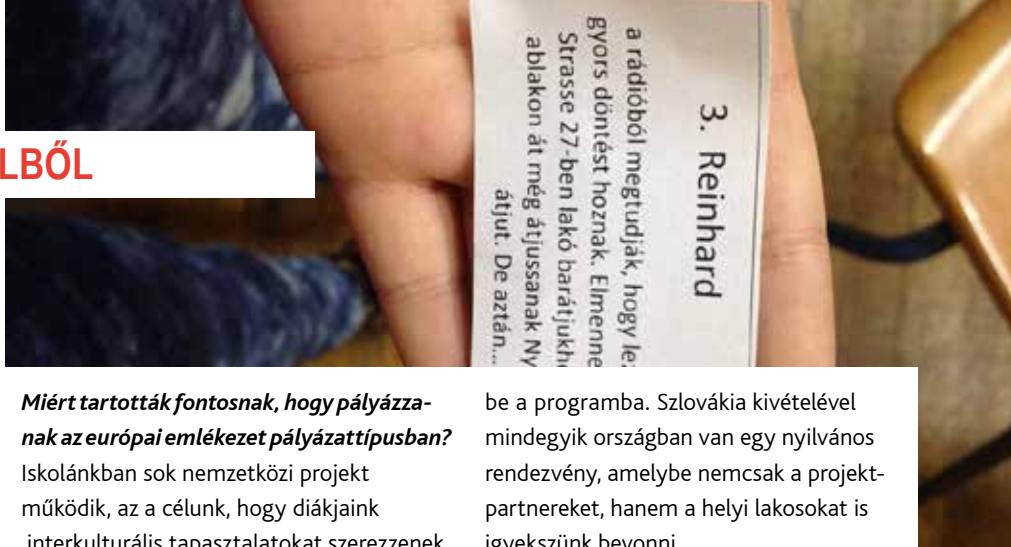
We hope that these examples encourage others to participate actively – due to the projects – in the process of shaping the future of Europe.

* ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf

1 TÖRTÉNELEM TESTKÖZELBŐL

KÖZGAZDASÁGI POLITECHNIKUM
ALTERNATÍV GIMNÁZIUM
ÉS SZAKKÖZÉPISKOLA
Building Democratic Europe Together
európai emlékezet
2016

A Közgazdasági Politechnikum Alternatív Gimnázium diákjai azt tanulmányozzák az Európa a polgárokért program keretében, hogy a civil társadalom hogyan járult hozzá a diktatúra bukásához és a demokráciába való átmenethez. Öt európai országban vizsgálják a kérdést az „Építsük együtt a demokratikus Európát!” projektben: Magyarországon, Németországban, Lengyelországban, Szlovákiában és Görögországban. A témában szervezett rendezvények mellett a fiatalok által készített videóinterjúk, kérdőívek és kiállítások mutatják be az adott korokat. A projekt koordinátorát, Varga Adrienne-t az eddigi tapasztalatokról kérdeztük.

Miért tartották fontosnak, hogy pályázzanak az európai emlékezet pályázattípusban?
Iskolánkban sok nemzetközi projekt működik, az a célunk, hogy diákjaink interkulturális tapasztalatokat szerezzenek, találkozzanak más európai fiatalokkal, és tanuljanak más kultúrákról, más országok történelméről. Ebben a projektben a partnerek más-más témát dolgoznak fel országuk diktatórikus berendezkedésének utolsó évtizedéből. Mi vagyunk a pályázat fő kedvezményezettje, nálunk a téma a harc a sajtószabadságért az 1970–80-as években és a samizdat megjelenése.

Milyen témákat választottak a külföldi partnerek?

A lengyeleknél a Szolidaritás szakszervezeti mozgalom van a fókuszban, német és szlovák partnerünk az egyház által támogatott civil megmozdulásokat vizsgálja az NDK-ban, illetve Csehszlovákiában. Görögországban 1967-től 1974-ig volt katonai diktatúra, az ottani partner az 1973. őszi egyetemi sztrájkot és demonstrációkat tanulmányozza, amelyek a junta bukásához vezettek. Külföldi partnereink nem iskolák, hanem civil szervezetek, ám ők is nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy fiatalokat vonjanak

be a programba. Szlovákia kivételével mindegyik országban van egy nyilvános rendezvény, amelybe nemcsak a projekt-partnereket, hanem a helyi lakosokat is igyekszünk bevonni.

Milyen közös munka előzte meg ezeket az rendezvényeket?

Mindegyik országban készült egy kérdőíves felmérés arról, hogy a diktatúra időszakában hogyan éltek az emberek, utólag hogyan ítélik meg az adott időszakot, illetve mit tudnak a partnerek témáiról. Elkészült a kérdőíveket feldolgozó elemzés, amit egy szociológus összegzett, és egy történelem szakos kollégánk készítette hozzá a történelmi háttér leírását. Továbbá a fiatalok videóinterjúkat készítettek olyan civil szereplőkkel, akik részt vettek a diktatúra elleni harcban, hozzájárultak annak lebontásához. Magyarországon hat olyan hajdani aktivistával készítettünk interjút, akik a 70-es és 80-as években samizdatot írtak, szerkesztettek, nyomtattak vagy terjesztettek.

Milyen eredmények világlanak ki ezekből a kutatásokból?

A kérdőívekre minden országban 50–60 ember válaszolt, így a kutatás nem tekinthető

HISTORY AT CLOSE QUARTERS

Within the *Europe for Citizens* programme the students of Polytechnic of Economics Alternative Secondary Grammar School study how civil society contributed to the fall of dictatorship and the transition to democracy. In the project, called *Let's Build a Democratic Europe Together* they examine the question in five European countries: Hungary, Germany, Poland, Slovakia and Greece. Besides the programme events, the era was also presented through video interviews made by the students, as well as questionnaires and exhibitions. We asked Adrienne Varga project coordinator about the experiences.

Why did you consider it important to apply for the European Remembrance project?

Our school runs a number of international projects; we want our students to gain intercultural experience, meet other young Europeans and to learn about other cultures and the history of other countries. In this project, the partners address various issues from the last decades of the dictatorial regimes of their respective countries. We are the main beneficiaries of the programme; our topic is the struggle for

the freedom of press in the 1970's and 80's and the appearance of samizdat.

What topics did your foreign partners choose?

The Polish partner focuses on the Solidarity union movement, whereas our German and Slovakian partners study the civil actions supported by the Church in the German Democratic Republic and Czechoslovakia, respectively. Greece had a military dictatorship between 1967 and 1974; our Greek partner studies the university strike and demonstrations of autumn 1973, which eventually led to the fall of the junta. Our foreign partners are not schools, but civil organisations; however, they, too, laid great emphasis on involving young people in the programme. With the exception of Slovakia, each country organises a public event, where we seek to involve not only the project partners, but also the local citizens.

What joint efforts had preceded these events?

In each country, a questionnaire was completed about how people had lived in the era of dictatorship, how they assessed the given period in retrospect, and how much they knew about their partners' topics. The questionnaires were

processed in an analysis, summarised by a sociologist, and the description of the historical background to it was written by a history teacher colleague of ours. Besides, the students made video interviews with civilians who had participated in the struggle against the dictatorship and contributed to its fall. In Hungary, we interviewed six former activists who had written, edited, printed or distributed samizdat in the 1970's and 80's.

What were the findings of this research?

In each country, we had 50–60 respondents, so the survey can't be regarded as representative. Its primary goal was to educate young people about life under dictatorship – travel opportunities, consumer goods, trust towards authorities and the direct environment, listening to the broadcasts of Free Europe Radio, contact with members of the resistance, the regime change and its retrospective assessment. Based on the responses given in each country, a nearly 30-page-long analysis was prepared. We asked the respondents, for example, what goods were in short

reprezentatívnak. **Elsősorban az volt a célja, hogy a fiatalok megismerjék, milyen volt az élet a diktatúrában** – utazási lehetőségek, fogyasztási cikkek, a hatóságok és a közvetlen környezet iránti bizalom, a Szabad Európa Rádió adásainak hallgatása, az ellenállás résztvevőivel való kapcsolat, a rendszerváltás és annak utólagos megítélése. Az egyes országokban adott válaszok alapján egy közel 30 oldalas elemzés készült. Rákérdeztünk például, hogy mik voltak a hiánycikkek az adott időszakban. A magyar válaszolók elsősorban olyan tartós fogyasztási cikkeket hiányoltak, mint a személyautó, míg a lengyelek bizonyos élelmiszereket, pl. a cukrot, húst, lisztet, illetve gyógyszereket említettek elsősorban. Közös tapasztalat a hatóságokkal, intézményekkel szembeni bizalmatlanság, az NDK-ban még a szomszédaikban, ismerőseikben, rokonaikban sem igazán bíztak az emberek.

Mit gondol, mit profitálnak a diákok a programokból, illetve a kutatásban való részvételből?

Nagyon sokat tanulhatnak belőle, hiszen **az iskolában a történelemórakon nincs idő a diktatúra és a demokráciába való átmenet részletes tanulmányozására.** A rendezvények előtt délutáni foglalkozásokon készítettük fel őket az adott ország vonatkozó eseményeire. Életkorukból adódóan bizonyos kifejezések már magyarázatra szorulnak számukra: korábban nem ismerték a samizdat, a hiánycikk vagy a határőr fogalmát. Nem szabad elfelejtenünk, hogy

ezek a fiatalok életük nagy részében már az Európai Unió polgáiraiként éltek.

Hány magyar diák vett részt a projektben?

Tizenketten voltak azok, akik részt vettek egy-egy külföldi rendezvényen. De a projekt különböző elemeibe sok diákot bevontunk már, **a jövő márciusi rendezvényünk pedig terveink szerint az iskola minden diákját érinti majd.** Tervezünk például egy városi „kincsvadászatot”: a samizdathoz és a sajtószabadsághoz kötődő különböző helyszíneken egy kódot leolvassva, az okostelefonjukon jelennek meg majd az adott helyre vonatkozó információk.

Milyen további terveik vannak a jövő márciusi magyarországi rendezvényre?

A rendezvényünk közös lesz a szlovák partnerünkkel, ők például egy virtuális sétát terveznek a hajdani pozsonyi gyertyás forradalom helyszínein, és szeretnének együttműködni a Szlovák Kulturális Intézettel. Lesz egy kiállítás a fiatalok által készített plakátokból, és tervezünk egy fotókiállítást a partnerek adott témájához kapcsolódó korabeli fényképekből. A külföldi partnerek számára szervezünk egy tematikus sétát Budapesten, ami a samizdat helyszíneit járja be. Felvettük a kapcsolatot az *Open Society Archives*-szal is, ahol a többi kelet-európai országból és a Szovjetunióból is találhatók samizdat anyagok. Ezekből rendeznek számunkra egy zártkörű tárlatot a diákjaink segítségével, illetve filmvetítéseket, nemzetközi kerekasztal-beszélgetést is tervezünk.

A korábbi, külföldi partnereknél megrendezett rendezvényeknek mik voltak a legemlékezetesebb elemei?

Drezdában például egy olyan hölgy tartott idegenvezetést, aki maga is részt vett a Berli Fal leomlásához vezető demonstrációkon. Így a helyszíneken nemcsak a történelmi tényekről beszélt, hanem a személyes emlékeit is megosztotta velünk. A lengyeleknél egy olyan idős hölgygel, egykori Szolidaritás aktivistával találkoztunk, akit évekre börtönbe csuktak a mozgalom munkájában való részvételért. Görögországban a Demokratikus Ellenállás Múzeumában láthattuk az eredeti börtöncellákat, vallatóhelyiségeket, és beszélgettünk a junta elleni felkelésben résztvevőkkel. Mindenhol a személyes elemek voltak a legizgalmasabbak és a legemlékezetesebbek a fiatalok számára is.

Mik lehetnek a projekt hosszú távú hatásai?

A demokrácia idején született fiatalok esetében az a legfontosabb, hogy a projekt felkelti az érdeklődésüket az adott kor és téma iránt, **felhívja a figyelmüket a demokrácia és a civil mozgalmak fontosságára, a diktatúra veszélyeire.** Az iskolánk pedig olyan munkakapcsolatot épített ki a külföldi civil szervezetekkel, amely további együttműködéshez vezethet a jövőben. A görög partnereink például nagyon tapasztaltak az Erasmus+ ifjúsági cserékben, szívesen bekapcsolódnának egy ilyen projektjünkbe. •

SZABÓ KATA

supply in the given period. The Hungarian respondents primarily missed durables such as cars, whereas the Polish mostly mentioned certain foods, such as sugar, meat, flour, as well as medicines. Mistrust towards authorities and institutions was a common experience; in the GDR, people didn't even trust their neighbours, acquaintances or relatives very much.

What do you think the students will benefit from the programmes and their involvement in the research?

They can learn a lot from them, since at school, **in history classes, there's just not enough time to study dictatorship and the transition to democracy in detail.** We prepared them for the respective events of each country at afternoon sessions before the event. Due to their age, certain expressions needed explanation: they hadn't heard about samizdat, scarce commodities or border guards. We shouldn't forget that these young people have spent most of their lives as EU citizens.

How many Hungarian students were involved in the project?

There were twelve students who attended the events abroad. However, a lot more students were involved in various elements of the project, and, according to our plans, **our event to be held next March will already affect every student at the school.** For example, we're planning a "treasure hunt": at various locations related to

samizdat and the freedom of press, they'll need to read a code, and their smart phones will display information about that particular location.

What are your further plans for the Hungarian event next March?

It will be a shared event with our Slovakian partner. They're planning a virtual walk, for example, at the venues of the Candle demonstration of 1988 in Bratislava, and they seek cooperation with the Slovak Cultural Institute. There will be an exhibition of the students' posters, and we're also planning an exhibition of contemporary photos related to our partners' respective topics. For our foreign partners, we're organising a thematic walk in Budapest through samizdat locations. We have also contacted the Open Society Archives, where various samizdat materials from the other Eastern European countries, as well as from the former Soviet Union can be found. With the help of our students, they will organise an exclusive exhibition of these materials for us, and we're also planning screenings and an international round-table talk.

What were the most memorable elements of the former events held by your foreign partners?

In Dresden, for example, our guide was a lady who had been personally involved in the demonstrations which eventually led to the fall of the Berlin Wall. So she didn't only speak about historical facts at the venues,

but also shared her personal memories with us. In Poland, we met an old lady, a former Solidarity activist, who had spent years in prison for her participation in the movement. In Greece, we were shown the original prison cells and interrogation rooms at the Museum of Democratic Resistance, and we also had an opportunity to talk to former participants of the anti-junta uprising. At each location, the most exciting and memorable elements for the students, too, were the personal ones.

What long-term benefits may the project have?

In the case of young people who were born in a democracy, the most important benefit is that **the project makes them interested the given era and issue, and calls their attention to the importance of democracy and civil movements, as well as the dangers of dictatorship.** And as far as our school is concerned, we have built working relationships with foreign civil organisations which may lead to further cooperation in the future. Our Greek partners, for example, are very experienced in Erasmus+ youth exchange programmes, and we would gladly join one of their projects of this kind. •

Interview: KATA SZABÓ

EURÓPA EGYSÉGES, ÉLŐ EGÉSZ

Civilek óvják az emberi jogi vívmányokat

MIRE MAGYAR IDENTITÁSÉRT
REGIONÁLIS EGYESÜLET
The Road of the Citizen
in the Mirror of History
civil társadalmi projekt
2016

A polgár útja a történelem tükrében című projekt segítségével 4 ország 6 civil szervezete indított párbeszédet az Európai Unió által biztosított szabadságról és jogokról. A generációkat összekötő programnak köszönhetően a fiatal korosztály számára is nyilvánvalóvá vált, hogy a közös értékeket építeni és óvni kell. A kiemelkedő sikerű kezdeményezést nemrég európai szintű díjjal ismerték el, amelyet a demokratikus közösségek építéséhez hozzájáruló civil szervezetek kaphatnak meg. A magyar résztvevő Magyar Identitásért Regionális Egyesület képviselőjével, Illés Kádek Kata projektkoordinátorral beszélgettünk.

Mire utal a projekt címe?

A részt vevő országok, Portugália, Montenegró, Magyarország és az ötletgazda Litvánia népei történelmük során mind tapasztalhatták, milyen az élet az elnyomás idején. A projekt keretében megkíséreltünk a fiatalok számára érthető módon közelíteni az emberi jogok témájához. A múltbeli események ugyanis nem feltétlenül kötődnek a ma megélt helyzetekhez. Aki nem élt az elnyomás idején, és akinek a családja sem mesélt erről, az nehezen tudja elképzelni azt a világot.

Miért fogtak össze a szervezők?

Az volt a célunk, hogy rámutassunk, korunk emberi jogi vívmányai nem magától értetődőek, hanem eleink küzdelmei vezettek ahhoz, hogy bizonyos jogok, mint például a véleménynyilvánítás szabadsága állandónak tűnnek. Az volt a szándékunk,

hogy közösen rámutassunk, miként tud az Európai Unióhoz való tartozásunk segíteni bennünket az elért eredmények megőrzésében, illetve hogyan növelheti biztonságérzetünket az európai érdekközösség, a korábbi, politikailag, szellemileg, gazdaságilag elszigetelt lehetőségeinkhez képest.

Milyen elemeken keresztül valósult meg ez a célkitűzés?

Minden partner elkészített egy kisfilmet az emberi jogokra vonatkozó múltbeli eseményekről, a jelen történéseiről és a jövőbeli lehetőségekről. A filmet fiatalok állították össze szakértők bevonásával, és megszólaltattak olyan személyeket is, akik az elnyomás éveiről saját élményeken keresztül tudtak beszámolni. A négy riport idén tavasszal egy hosszabb, közös filmmé állt össze, melyet minden országban bemutattunk. A vetítést követően, országoként mintegy százfős rendezvényen Fórum Színházi bemutatót tartottunk, amit **tettek, megnyilvánulásokra ösztönöztek**

➤ www.forumoteatras.lt/en/current-projects/the-road-of-the-citizen-in-the-mirror-of-history

EUROPE IS A COHERENT, LIVING WHOLE NGOs to Protect Human Rights

Through *The Citizen's Path in the Mirror of History* project, six non-governmental organisations from four countries launched a dialogue about the freedom and rights ensured by the European Union. Due to the cross-generational programme, the younger generations have also become aware that we need to build and protect our common values. The outstandingly successful initiative has recently been recognised with an European award, awarded to NGO's contributing to building democratic communities. We talked to project coordinator Kata Kádek, representative of the Hungarian partner, Regional Association for Hungarian Identity.

What does the project title refer to?

The peoples of the partner countries – Portugal, Montenegro, Hungary and the project initiator Lithuania – could all experience life under oppression. In the project, we tried to approach the issue of human rights in a way which is

easy to understand for young people. It was because events of the past are not necessarily related to the situations we can experience today. It's hard to imagine that world for someone who has never lived in oppression and never heard stories of it from their families.

Why did the organisers cooperate?

Our goal was to point out that the human rights we enjoy today are not self-evident; it took the struggles of our ancestors that certain rights, such as the right to freedom of opinion and expression, seem to be constant today. We wanted to show together how our belonging to the European Union can help us protect our achievements, and how common European interests can enhance our sense of security, compared to our former politically, intellectually and economically isolated opportunities.

What were the elements of implementation?

Each partner made a short video on past and current events and future

opportunities related to human rights. The videos were made by young people with the help of experts, and they also interviewed people who gave their own personal accounts of the years of oppression.

The four interviews were turned into a longer, common film this year, which we presented in each country. After watching the film, we held a Forum Theatre performance for about a hundred people from each country, which encouraged the participants to act and respond. Thus, the human rights guaranteed by the EU came up again.

What can learning about others' stories give us?

It's worth constantly broadening our horizons, because when you can see farther, you'll get a totally different view of the world and your place in it. Always seek knowledge, Socrates advised in his Apology. We should listen to his advice; let's set off to the South first, toward the sea, then towards the Visegrad Four, and then to the borders, too. We will find the special wonder of mee-

a jelenlévőket. Így ismét előkerültek az Unió által garantált emberi jogok.

Mit nyújthat nekünk, ha megismerjük mások történeteit?

Érdemes a horizontunkat folyamatosan tágítani, mert aki távolabb lát, egészen más képet kap a világról, és abban elfoglalt helyéről. Szüntelenül vizsgálódjál – tanácsolja Szókratész a Védőbeszédében. Szívleljük meg, induljunk el előbb délnek, a tenger felé, majd a Visegrádi Négyek felé, s jussunk el a végekre is. Az a különleges csoda fog történni velünk, hogy mindenütt szembe fogunk érkezni önmagunkkal. Európa egységes, élő egész.

Mi volt a legfőbb eredményük?

Véleményem szerint az, hogy rá tudtunk világítani: a meglévő hiányosságok és belső feszültségek mellett mégis mennyire fontos és értékes az európai szintű összefogás, együtt gondolkodás.

Hogyan érezték magukat a projektbe bevont fiatalok?

A magyar film elkészítésében Pölöskei Kristóf, tatai gimnazista vállalt vezető szerepet. Megosztotta velem: soha nem gondolta volna, mekkora hatása van a Fórum Színháznak a résztvevőkre. Ennek a műfajnak ugyanis az a lényege, hogy mindenki szereplő, az életünk is színpadon zajlik. Kristóf megtapasztalta, hogy a terembe szkeptikus arccal bevonuló tinédzserek miként válnak partnereként kommunikáló, érzéseik mögé

érveket felsorakoztató, önmaguk nézeteit képviselni és megvédeni képes civilekké. Ekkor értette meg, hogy a projekt tartós magatartásváltozást indukál a résztvevőkben. Ezek nagyon fontos gondolatok, és nem csak a fiatalok számára tanulságosak.

Mi a jelentősége annak, hogy a programokat négy ország valósította meg?

A projekten kívül kicsi a valószínűsége, hogy ellátogattunk volna egymás országaiba. De már az első találkozón felismertük: tulajdonképpen azonos a sorsunk. Hasonló a múltunk, közös a jelenünk, egymásra utalt a jövőnk is. A 20. századi romokból érkezünk, ma a fiatalok elvándorlásával, a klasszikus értékek devalválódásával küzdünk, és mindannyian keressük az utat Európa értékeinek és prosperitásának megőrzése felé. Komoly szakmai hidat sikerült építenünk egymás felé, amiből újabb projektötletek sarjadnak.

Hogyan zajlott a közös munka?

A projekt litván kezdeményezésre született a vilniusi House of Arts and Education szervezet berkeiben, akik korábbi, nemzeti szinten sikeresen megvalósult programjukat álmodták nemzetközivé. Egyenrangú partnerekként, váltakozó felelősségvállalás mellett valósítottuk meg a feladatokat.

Mi az, amire Ön személy szerint büszkén tekint vissza?

A MIRE tekintetében maga a részvétel az egyik legnagyobb eredmény. A közös

munka során akadtak nehéz pillanatok, amikor szokatlan kihívások elé állított bennünket a projekt. De átléptük a saját árnyékunkat és fejlődtünk. Nagy tanulság volt látni, hogy a partnerek is ugyanezt teszik. Számunkra komoly szemléletváltást hozott a program, ezt nem hittem volna korábban. Ezentúl csak hosszabb projekteket szervezünk. Megerősödve, tapasztalt szervezetként zárjuk a projektet s nagyon várjuk a következő hasonló lehetőségeket.

A projektet European Award for Citizenship, Security and Defence díjjal ismerték el, amelyet olyan európai civil szervezetek kaphatnak, akik a polgárok aktív részvételén alapuló, demokratikus közösséget építenek. Hogyan járultak hozzá Önök ehhez a célhoz?

A projektnek köszönhetően közvetlenül 600 fiatalhoz jutott el Augusto Boal, a Fórum Színház alapítójának üzenete: ha tétlenül nézzük az eseményeket, semmi nem fog változni. A Berlini Biztonsági Konferencián átnyújtott díj jelképesen ezt a munkát ismeri el, s azt az alapgondolatot, hogy összefogással nagyobb esélyünk van a biztonságunk megőrzésére, értékeink védelmére, vívmányaink megtartására, mint egymástól elszigetelődött, magányos harcosokként. A projekt segít tudatosítani, hogy az emberi jogok jelenlegi állapota vívmány, és felkészít ezen értékek elismerésére és védelmére. •

FÖLDVÁRY MÓNIKA

ting ourselves everywhere. Europe is a coherent, living whole.

What was your main achievement?

I think it was when we managed to show how important and valuable European-level cooperation and discussion were, despite the existing deficiencies and internal tensions.

How did the young people involved in the project feel?

The leading role of making the Hungarian film was assumed by a secondary school student from Tata, Kristóf Pölöskei. He told me he'd never thought what a great impact Forum Theatre can have on the participants. In this genre, everyone is a character and we live our lives on a stage, too. Kristóf could see how teenagers entering the room with a sceptical expression on their faces can soon become NGO representatives who can communicate as partners, supporting their feelings with arguments, and able to represent and defend their views. That was when he understood that the project induced a lasting change of attitude in the participants. These are very important thoughts, ones which are not only illuminating for young people.

What is the significance of the project being implemented by four countries?

There would have been little chance of us visiting each other's countries, if it hadn't been for the project. But we realised already

at the first meeting that our lives were virtually the same. We had similar pasts, a common present and an interdependent future, too. We come from late 20th century ruins, struggle with the migration of young people and the depreciation of conventional values, and we're all looking for a way to retain Europe's values and prosperity. We have managed to build a strong professional bridge towards each other, giving rise to new project ideas.

How was the common work conducted?

The project was initiated by the Lithuanian partner, the House of Arts and Education of Vilnius, who raised their former successful national project to an international level. We implemented the tasks as equal partners, alternating responsibilities and in a deepening cooperation.

Looking back, what is it you are personally most proud of?

As regards MIRE, one of the greatest achievements was our very participation. During the common work, there were difficult moments when the project presented us with unusual challenges. But we stepped over our own shadows and developed. It was a great lesson to see that our partners did the same. For us, the programme caused a serious change of approach, which formerly I wouldn't have imagined. From now on, we will only organise longer-term projects. We are

closing this project as a stronger, harder, more experienced organisation, and we are looking forward to the next such opportunities.

The project was recognised with an European Award for Citizenship, Security and Defence award, given to European NGO's building a democratic community based on citizens' active participation. How did you contribute to this goal?

Due to the project, the message of Augusto Bal, the founder of Forum Theatre, directly reached 600 young people: if we just idly watch the events, nothing will change. The award given to us at the Berlin Security Conference symbolically recognises this work, as well as the basic idea that through cooperation, we have a better chance of protecting our safety, defending our values and retaining our achievements than by remaining isolated and lonely fighters. The project makes us aware that the current status of human rights is an achievement, and it prepares us for recognising and protecting these values. •

Interview: MÓNICA FÖLDVÁRY

TÁRSADALMI VÁLLALKOZÁSOK A FENNTARTHATÓSÁGÉRT

Testvérvárosi találkozók másképpen

GYULA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Hálózat a társadalmi vállalkozások sikerességéért

városok hálózatai

2016

Milyen egy jó program, amelyben országok, városok kooperálnak egymással? Olyasmivel foglalkozik, ami minden résztvevő számára fontos és aktuális, lehetőséget ad a jó gyakorlatok cseréjére, és benne rejlik a tartós együttműködés lehetősége. Egy ilyen támogató hálózat felépítésére tesz kísérletet most Gyula Város Önkormányzata a *Hálózat a társadalmi vállalkozások sikerességéért* című nyertes projektje keretében.

Hét ország vesz részt abban a konferenciasorozatban, amely az *Európa a polgárokért* programnak köszönhetően jöhet létre. A nagyszabású, nemzetközi együttgondolkodás fő témája – mely az elmúlt évtizedben egyre nagyobb szerepet kap – a társadalmi vállalkozások szerepe a fenntartható és befogadó közösségek megteremtésében. Egy ötállomásos projektről van szó, melynek az első rendezvénye szeptemberben,

Olaszországban zajlott le, a továbbiak pedig egészen jövő májusig tartanak.

„Még 2002-ben jutottunk arra az elhatározásra, hogy változtatni szeretnénk a város külkapcsolatainak építésén” – avat be az előzményekbe Hajnal Edit városmarketing-referens, projektmenedzser. „Azt szerettük volna, ha egy-egy testvérvárosi találkozó nemcsak protokolláris találkozó lenne, hanem tartalmaz tapasztalatcsere is. A szűkös keretek miatt sokáig nem tudtuk megvalósítani ezt. Aztán amikor először nyertünk az Unió pályázatán, méghozzá jelentős összeget, új lehetőségek nyíltak meg előttünk.”

Hamar lett helye a pénznek: a városvezetők és a szakma is konferenciasorozatokban gondolkodtak. Ám a program jóval túlmutat ezen, hiszen már az első tanulmányút óta folyamatosan épülnek a partnerkapcsolatok. „Mindenki örömmel fogadta azt, hogy valami új indul. Úgy gondolták, ha összefogunk, abból csak jó sülni lehet. Színvonalas rendezvényeket szerettünk

volna, minden évben más tematikával. Olyan módon megszervezve, hogy az ne csak nekünk legyen jó, hanem az összes partnerünknek. Ne csak az önkormányzatok kerüljenek közelebb egymáshoz, hanem a civil szektor, a kultúra és a szociális szféra munkatársai is.”

ÍGY IS LEHET?!

Első állomásként a gyulaiak az olaszországi Budrio-ba utaztak szeptember közepén. Itt ismerhették meg a település egyik legeredményesebb és legnagyobb múltú társadalmi vállalkozását, a *Pictor Egyesületet*. Az idén huszonötödik évébe lépő, mindenféle állami vagy önkormányzati támogatás nélkül működő szervezet célja, hogy munkát adjon a Bologna régióban lakó, különböző nehézségekkel küzdő embereknek. A százharminc foglalkoztatott között találni pszichés vagy drogproblémákkal küzdő fiatalokat, egyedülálló anyákat és ötven év feletti, a munkaerőpiacon elhelyezkedni nem tudó embereket is. A cég alkalmazot-

www.facebook.com/SEECNET/

www.tka.hu/docs/palyazatok/gyula_nt_tka_efc_konf_2017.pdf

SOCIAL ENTERPRISES FOR SUSTAINABILITY

Town twinning meetings

What's a good programme like, where countries and towns cooperate with each other? It should focus on topics that are relevant and current for each participant, it should allow them to exchange good practices and it should also offer a potential for long-term partnerships. The Municipality of Gyula now attempts to build such a supporting network through its granted project, called *Network for Successful Social Enterprises*.

The conference series organised under the *Europe for Citizens* programme involved seven countries. The great-scale international discussions focused on the role of social enterprises in creating sustainable and inclusive communities – an issue which has received increasing attention in the past decade. It's a five-stage project whose first event was held in September in Italy, and the rest will last until next May.

“It was back in 2002 that we came to the decision that we need to change the way the foreign relations of our town are managed”, city marketing consultant and project manager Edit Hajnal explained the background. “We wanted town twinning meetings to be an opportunity for a meaningful exchange of experience, not only formal meetings. Owing to our limited resources, we weren't able to implement it for a long time. Then, when we first won EU funding, and a considerable sum, too, new opportunities opened up for us.”

The money was soon allocated: both the town leadership and the profession were thinking in terms of conference series. However, the programme goes far beyond that, since partnerships have been continuously developed since the first study trip. “Everybody was happy that something new had started. They thought that if we cooperated it could only turn out right. We wanted high-quality events, with a different theme each year. We wanted them organised in a way that all our partners could benefit from them, not only us. Not only municipalities should get closer to each other, but also the

Network of towns

representatives of the civil, cultural and social sectors.”

CAN IT BE ALSO DONE LIKE THAT?!

The representatives of Gyula first travelled to Budrio, Italy, in mid-September. There they got to know one of the town's most successful and recognised social enterprises, *Cooperativa Pictor*. The organisation – celebrating its 25th anniversary this year and operated without any funding from the state or the municipality – seeks to find employment for people who live in the Bologna region and struggle with various difficulties. The 130 people employed include young people with mental or drug issues, single mothers and people over 50 who are unable to find employment in the labour market. The employees of the company do various kinds of work in the region, from cleaning to municipal services, gardening or operating school canteens.

mai sokféle munkát elvégeznek a régióban, legyen szó takarításról, köztisztasági, kerti munkákról vagy iskolai menzák üzemeltetéséről. Ezek mellett rengeteg alternatív energiaforrást ők telepítettek Budrio környékén. Számukra nem a profit a lényeg, hanem az, hogy reményt és segítséget tudjanak adni az embereknek, ezzel is segítve őket önbecsülésük visszaszerzésében.

A budrio-i konferencia megnyitóján Maurizio Mazzanti polgármester kiemelte: Gyula és Budrio polgárai olyan közös terven dolgoznak, ami az EU egységét szolgálja. Dr. Görgényi Ernő, Gyula első embere megköszönte az Unió támogatását, majd a jelenlegi gazdasági folyamatok miatt szükségessé vált szemléletváltozás fontosságáról szólt.

A résztvevők megtudhatták azt is, hogy miért éppen a szociális gazdaságok azok a szervezetek, amelyek alkalmasak lehetnek az európai piacgazdaság megújítására. „Európa polgárainak össze kell tartania, és alkalmazkodniuk kell a megváltozott foglalkoztatási szerkezetekhez” – hangzott el az egyik előadásban. De volt szó arról is, mitől is lesz valóban társadalmi egy vállalkozás, és hogy hogyan lehetséges egyensúlyozni a pénzügyi és társadalmi célok között.

Ezután az olasz partner bemutatta a Dolce Szociális Társaság tevékenységét. „A Dolce egy 1988 óta működő, majd kétezer taggal rendelkező szervezet, amely több mint háromezer-ötszáz ember mindennapjait könnyíti meg. Részt vesznek az idősök

gondozásában, és segítenek az egyedülálló szülőknek. Nem túlzás azt állítani, hogy segítségük nélkül »megállna az élet« Bologna megyében” – írják a hazai résztvevők a programról készült összefoglalóban. A gyulaiak pedig a Wenckheim Krisztina Közalapítvány „tündérkert” programjával készültek. A gyulai alapítvány őshonos gyümölcsfajtákból létesített csemetekertet, mely nem csak génbankként, de közösségi térként is funkcionál. Felszólalt még az Ökumenikus Segélyszervezet munkatársa, Erdei Boglárka is, aki az egyik legfontosabb magyarországi hajléktalanellátásban tevékenykedő szervezetet mutatta be. Később az intézmények és civil szervezetek képviselői kötetlen formában, a nyilvánosság bevonásával oszthatták meg egymással tapasztalataikat.

AKTIVITÁS ÉS FENNTARTHATÓSÁG

„Olaszországban évtizedes jó gyakorlatok működnek, így sokat lehet tanulni tőlük – mondja Hajnal Edit. „Az Aktív Időskorúak Évében például megismerhettük a Magnolia Szociális Központ tevékenységeit: az önkormányzattól kapták meg az épületet, ahol különféle feladatokat vállalnak a lakók. Az egykori pedagógusok például tanítanak, de van saját bárjuk, utazásszervező tevékenységük. Vagyis önfenntartóak és jó érdekérvényesítők. Nagyon tetszett nekünk ez az aktív szerepvállalás. Idén pedig egy olyan szervezetet láthattunk, ami munkaerő-közvetítő vállalkozásként működik, csak épp

nehezebb helyzetű csoportokkal dolgozik. Mivel ezeket a jó gyakorlatokat szeretnénk adaptálni, mindig igyekszünk a vonatkozó területek szakembereit is kiutaztatni a találkozókra.”

Olaszország mellett hasonlóképp épülnek helyi jellegű kapcsolatok Romániával, Németországgal, Szlovákiával, Szerbiával és Lengyelországgal is. Legközelebb, decemberben Aradra látogat az ötvenfős gyulai csapat, ahol az oktatás és a szociális gazdaság témájában dolgoznak majd együtt. Lesznek köztük önkormányzati szakemberek, gazdasági társaságok, intézmények, iskolák és civil szervezetek képviselői is. Tavasszal Révkomáromban tanulmányozzák a lokális társadalmi változásokhoz kapcsolódó helyi modelleket, áprilisban a törvényi szabályozás lesz a téma Kovásznán, végül májusban, ismét itthon kerül sor egy nagyszabású, háromszáz fős zárókonferencia megrendezésére.

„A legfontosabb az, hogy termékeny párbeszéd indult el a testvérvárosok és szervezeteik között, aminek nyomán a hálózat folyamatosan fejlődik, új partnerek bevonásával pedig bővül” – foglalja össze az eddigi tanulságokat Hajnal Edit. „A rövid távú cél a konzultáció és tapasztalatcsere a helyi közösségekkel, de van egy hosszabb távú is, ez pedig a civil társadalmak megerősödése, bekapcsolódásuk a döntéshozatalba.

Az pedig csak járulékos haszon, ha a projektek lebonyolítása mellett, menet közben megismerjük más régiók kultúráját, életmódját. Ez nekünk mindig nagy öröm!” •

Besides, they also installed a number of alternative energy sources around Budrio. They do not seek profit but to give people hope and support to help them get back their self-respect.

At the opening of the Budrio conference, Mayor Maurizio Mazzanti emphasised: the citizens of Gyula and Budrio are working on a common plan which serves the unity of the EU. Dr. Ernő Görgényi, Mayor of Gyula, thanked for the EU's support, and then talked about the importance of a change of approach required by the current economic processes.

The participants could also learn why social economies are the very organisations which may be suitable for renewing European market economy. “The citizens of Europe must hold together and adapt to the changed employment structure”, one presenter pointed out. They also talked about what really made an enterprise 'social', and how it was possible to balance between financial and social goals.

Then the Italian partner presented the activities of Dolce Social Association. Established in 1988 and counting nearly 2,000 members, Dolce is an organisation which makes everyday life easier for over 3,500 people. They help take care of the elderly and support single parents. Without exaggeration, without their help, “life would stop in Bologna County”, the Italian participants wrote in their summary of the programme.

The delegation from Gyula presented the 'fairy garden' programme of the Wenckheim Krisztina Public Foundation. The foundation from Gyula established a nursery garden of native fruit-bearing plants, serving not only as a gene bank, but also as a community space. Also among the speakers was Boglárka Erdei from the Hungarian Interchurch Aid, who presented one of the most important organisations engaged in supporting the homeless in Hungary. Later on, the representatives of the institutions and civil organisations shared their experience informally with each and the broader public.

ACTIVITY AND SUSTAINABILITY

“Italy has decade-long good practices that work, so there's a lot to learn from them”, says Edit Hajnal. “In the Year of Active Ageing, for example, we learnt about the activities of Magnolia Social Centre: the municipality provided them the building where the residents do various jobs. For example, former teachers teach again, and the Centre also has its own bar and travel agency. It means they are self-sustaining and they cleverly assert their interests. We were very impressed by this active involvement. This year, we got to know an organisation which functions as an employment agency, only specialising in disadvantaged groups. Since we wish to adapt these good practices, we always try to send experts from the relevant fields to the meetings, too.”

Besides Italy, similar local relationships are also built with Romania, Germany, Slovakia, Serbia and Poland. Next, the fifty-member delegation from Gyula will be visiting Arad in December to work together on issues like education and social economy. The delegation will include professionals from the municipalities, as well as representatives of companies, institutions, schools and non-profit organisations. In spring, they will be visiting Komarno to study local models related to local social changes; in Covasna in April they will focus on legislation, and finally in May a great-scale closing conference with 300 participants will be held in Hungary again. “What really matters is that a constructive dialogue has begun between the twinned towns and their organisations, as a result of which the network is continuously developing and expanding with the involvement of new partners”, summarises the results Edit Hajnal. “The short-term goal is discussion and experience exchange with the municipalities, but we also have a longer-term goal, which is strengthening civil societies and involving them in decision-making. It is only a side-benefit if, while implementing the projects, we also get to know the cultures and lifestyles of other regions. It's always a great pleasure for us.” •

Interview: ZITA KEMPF

HÉVÍZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Debate on the Future of the Four
Freedom of the European Union

városok hálózatai

2016

Hévízi fiatalok részvételével zajlott az EU3doms nevű programsorozat, amely az Európa a polgárokért program keretében valósult meg, középpontban a négy uniós szabadságjoggal. Miközben a gyerekek megismerkedhettek alapvető jogaikkal és az Unió működésével, a projektben részt vevő felnőttek komoly problémákat vitattak meg a tőke, az árúk és a szolgáltatások szabad áramlása, valamint az emberek szabad mozgása kapcsán. A megvalósult programokról Kepli Józsefet, Hévíz alpolgármesterét kérdeztük.

Miért tartották fontosnak, hogy Hévíz
részt vegyen az EU3doms projektben?

Városunk aktív nemzetközi kapcsolati hálózattal rendelkezik, jelenleg is több hasonló program fut Hévízen. Felmerült az igény, hogy az oktatási intézményeink is bekapcsolódjanak ilyen jellegű nemzetközi programokba, és a Hétfa Kutatóintézet

karöltve kezdtünk el olyan pályázatokat keresni, amelyekbe a fiatal generációt is be tudjuk vonni, őket is meg tudjuk szólítani. Így találtunk rá az EU3doms nevű projektre. A cél nyílt párbeszéd folytatása az uniós szabadságjogokról, és hogy a gyerekek végezzenek valamiféle kreatív kutatótévékenységet, amelyet be is mutatnak a különböző helyszíneken. Nem titkolt cél volt az is, hogy világot lássanak, találkozzanak más országok fiataljaival, és megismerjék a szabadságjogokat, amelyekkel tapasztalataim szerint nagyon sokszor még a felnőttek sincsenek tisztában.

Hogyan zajlottak a programok a részt
vevő városokban?

A zárórendezvényre november közepén Eisenstadtban került sor, amelyet egy belgrádi, egy csíkszeredai, egy nis-i, egy hévízi, egy újvidéki és egy lendvai esemény előzött meg. Mivel a projekt elsősorban gyerekeknek, fiatal felnőtteknek szólt, a programok számukra feldolgozható módon foglalkoztak a szabadságjogokkal. Minden település egy problémacsomaggal érkezett, amelyet a gyerekek a saját szövegükből dolgoztak fel. De minden külföldi eseményhez kapcsolódott egy konferencia is, ahol a felnőttek is kibeszélhették ezeket a kérdéseket és problémákat szakértők

eu3doms.eu/eu3doms-hu
www.facebook.com/eu3doms

bevonásával. Belgrádban például az volt a fő kérdés, hogy mi, mint viszonylag frissen csatlakozott tagok, milyen kihívásokkal találkozunk a belépés során. Ez a csatlakozásra váró szerb partnerek számára különösen fontos. A kollégákkal nyíltan tudtunk olyan kérdésekről beszélni, amelyek még megoldatlanok, vagy jobban működhetnének az unión belül.

Milyen téma volt az augusztusi hévízi
esemény középpontjában?

A hévízi programon a tőke szabad áramlása volt a középpontban. Mivel ez a fiatalok számára egy viszonylag nehezebben megfogható téma, a Pillar Alapítvány csapata segített játékos programokkal világossá tenni számukra, mit is jelent ez pontosan. A felnőtt résztvevők és szakértők pedig egy beszélgetésen vettek részt, amelynek a konkrét témája az volt, hogy a külföldi

FREEDOMS IN FOCUS

The programme series called EU3doms was held with the involvement of young people from Hévíz; the programme series was implemented under the Europe for Citizens programme, focusing on the four freedoms of the European Union. While the children learnt about their fundamental rights and the mechanism of the European Union, the adults involved in the project discussed serious issues concerning the free flow of capital, goods and services, as well as the free movement of persons. We asked József Kepli, Mayor of Hévíz about the programmes implemented.

Why did you consider it important for Hévíz
to participate in the EU3doms project?

Our town has an active network of relationships, with a number of similar, currently active programmes. Our educational institutions have also expressed an interest in getting involved

in such international programmes. In cooperation with Hétfa Research Institute, we started to look for EU programmes through which we can also address and involve the younger generations. That is how we found the EU3doms project, focusing on the four fundamental freedoms of the European Union, that is, the free movement of persons and the free flow of capital, goods and services. Our goal was to conduct an open dialogue with our partners about these fundamental rights, as well as to engage children – in this case, quite young, primary school children – in some creative research activities, which they also presented at each venue. It was also a clear goal to help children to see the world and meet young people from other countries, as well as to learn about the freedoms, of which, as I see it, very often even adults are not aware.

How were the programmes implemented
in the towns involved?

The closing event was held in Eisenstadt in mid-November, preceded by events held in

Network of towns

Belgrade, Csíkszereda (Miercurea Ciuc), Nis, Hévíz, Southern Slovakia and Lendava.

Since the project primarily addressed children and young adults, the programmes dealt with the freedoms in a manner adjusted to their needs. Each town came with a different set of issues which the children approached from their own perspectives. However, each foreign event also included a conference, where adults were also given an opportunity to discuss these questions and issues with the involvement of experts. In Belgrade, for example, the main question was what challenges we, as relatively new members, faced with during the accession. It was a particularly important issue for the Serbian partners, waiting for the accession. With the colleagues we could openly discuss issues which are still unresolved or could be improved within the EU.

What did the August event in Hévíz focus on?

The programme in Hévíz focused on the free flow of capital. Since it's a topic which is relatively difficult for young people to fully grasp, the team of Pillar Foundation organised playful programmes to make it clear for the youngsters what it actually means. Meanwhile, the adult participants and experts engaged in conversation on how foreign insurance companies could join the Hungarian healthcare system. By 'joining' I mean how foreign health insurance companies could finance the medical treatment provided to their clients

biztosítótársaságok hogyan tudnak becsatlakozni a magyar egészségügyi ellátórendszerbe, vagyis hogy egy külföldi egészség-biztosító hogy tudja finanszírozni az általa biztosított beteg itteni gyógykezelését. Ez Hévíz számára kiemelten fontos kérdés, de a partnerek is rengeteg példát hoztak. Ezek nagyon konstruktív találkozók voltak, a legnagyobb tanulság pedig az, hogy bár bizonyos kérdésekben konfliktusok, véleménykülönbségek vannak közöttünk, **léteznek olyan közös értékek és alapelvek, amelyekben mindannyian egyetértünk. Ilyen szilárd alap például a négy uniós szabadságjog.**

Milyen munka előzte meg az eseményt a városban?

Az önkormányzat készített egy kiadványt, amely kifejezetten a szabadságjogokra fókuszál, és tisztázza azokat a lehetőségeket, amelyek minden európai uniós állampolgár számára nyitva állnak. Sokan nem tudják, hogy bizonyos uniós intézmények szolgáltatásait mindenki igénybe veheti, ennek a folyamatát és mikéntjét mutatják be ezek a kiadványok, amelyek interneten és kinyomtatva is a szélesebb közönség rendelkezésére állnak. Emellett készült egy kérdőíves kutatás is.

Milyen tanulságai voltak ennek a kutatásnak?

A kérdőívekből azt a következtetést lehet levonni, hogy az emberek túl távolinak érzik

maguktól az európai uniós intézményeket ahhoz, hogy adott esetben a saját problémáikkal, esetleg ötleteikkel, vagy jobbító szándékú javaslataikkal hozzájuk forduljanak, holott erre lenne lehetőség. A megkérdezettek nagy része egyfajta bürokratikus szervezatként tekint az unióra, ezt az attitűdöt szeretnénk megváltoztatni ezzel a társadalmi kampánnyal. **Meg szeretnénk mutatni, hogy az Unióban minden állampolgár egyenlő, függetlenül attól, hogy mikor csatlakozott az országa az EU-hoz.** Érdekes tanulsága volt ugyanis a projekt során lefolytatott beszélgetéseknek, hogy a később belépett tagállamok polgárai – köztük a magyarok is – úgy érzik, mintha kevesebb joguk lenne, mint a már régen csatlakozott országok lakóinak. Ezeknek a tévképzeteknek az elosztatására is nagyon hasznosak az ilyen projektek.

Mi volt az a téma, ami legjobban megmozgatta a részt vevő városok képviselőit?

A munkaerő-migráció szinte minden helyszínen felvetődött témaként, mert nagyon szeretnénk, ha azok a fiatalok, akik ma valamiért úgy döntenek, hogy külföldön vállalnak munkát, később értelmét látnák a visszatérésnek a saját városukba. Azt tapasztaljuk, hogy nemcsak azért mennek a fiatalok nagyobb városokba munkát vállalni, mert ott jobbak a lehetőségek, hanem azért is, mert a városvezetők nem hallják, nem hallgatják meg a fiatalok hangját. Sok pozitív visszajelzést kaptunk azzal kapcso-

latban, hogy **a gyerekek értékelik, hogy kikérték az ő véleményüket is**, és így ők maguk is hasznosnak tartják, hogy kinyilvánítsák, amit gondolnak.

Ön mit tart a program legnagyobb eredményének?

Tudok olyan szervezetről, amely a projekt hatására indult el – ilyen a Hévízi Öregdiák Egyesület, amely a fiatalok közötti párbeszédet szeretné támogatni, ez egy nagyon pozitív hozadék. Emellett fontos, hogy a gyerekek nemzetközi ismeretségeket szereztek, és a közösségi médián keresztül könnyen fenn tudják tartani ezeket a kapcsolatokat, amelyek így élők tudnak maradni. Jól látszik, hogy **a fiatalok között is elindult a kommunikáció ezekről a kérdésekről, ami nagyon fontos.** Én ugyanis abban hiszek, hogy az emberek gondolkodásában változások nem a nagy, felülről irányított programok hatására történnek, hanem a személyes élmények, találkozások hatására. •

SZABÓ KATA

in Hungary. This is an issue of special importance for Hévíz, but our partners brought lots of other examples, too. These meetings were very constructive, and, as commonplace as it may sound, the greatest lesson drawn was that, **although we have conflicts and differences of opinion about certain issues, there are also some shared values and basic principles which we all agree on. One such firm foundation is, for example, the four freedoms of the European Union.**

What preparations preceded the event in the town?

The municipality prepared a publication which focused specifically on freedoms and explained the opportunities open to any EU citizen. Many are not aware that anyone can request the services of certain EU institutions; the publications – also available to the broader public on the internet and in a printed form – explain this process and how it works. Besides, a questionnaire-based survey was also conducted.

What lessons were drawn from this research?

The questionnaires implied that people felt EU institutions too distant to turn to with their problems, maybe ideas or suggestions for improvement, although this is possible. The majority of the respondents regarded the EU as some bureaucratic organisation, and this is the kind of attitude we seek to change through this social campaign. **We want to show them that all EU citizens are equal, regardless of when their countries joined the EU.** This is because an interesting lesson drawn from the conversations conducted during the project was that the citizens of the member states that joined the EU later – including Hungarians – feel as if they had fewer rights than those of long-time member states. Such projects are also very useful in dispelling these misconceptions.

Which topic generated the greatest interest among the representatives of the towns involved?

The migration of labour was raised as a topic at almost all the locations, because we would be very happy if those young people who today, for some reasons, decide to seek employment abroad, later saw a point in returning to their home towns. We find that young people don't only leave to find employment in larger cities because they offer better opportunities, but also because town leaders do not hear and

do not listen to young people's voices. **We received a lot of positive feedback about how children appreciate being asked for their opinions**, and thus they can also see more point in expressing their thoughts.

What do you consider the greatest achievement of the project?

I know about organisations which were established due to the project; one such organisation is the Old Students' Association of Hévíz, seeking to enhance the dialogue between young people, which is a great side benefit of the project. Besides, it's also important that the children made international contacts, which are easy to maintain and thus kept alive through the social media. The social networking website makes it apparent that **they've also started some sort of communication about these issues, which is very important.** That's because I believe that changes in people's thinking aren't induced by some large-scale, centrally controlled programmes, but by personal experiences, communication and encounters. •

Interview: KATA SZABÓ

TAPASZTALATCSERE ZENÉVEL, TÁNCAL, ÉNEKSZÓVAL

ALSÓNÉMEDI NAGYKÖZSÉG

ÖNKORMÁNYZATA

Let's Learn Democracy!

testvérvárosi találkozó

2017

Kilencszázötven év: ez lehet Alsónémedi legnagyobb büszkesége. Ennyi ideje bizonyítottan élnek itt emberek a Duna-Tisza közén, Pest megye egyik legrégebben lakott helységében. Egy ilyen múltú településnek bőven van mondanivalója a „szomszédoknak”, és az Európa a polgárokért programnak köszönhetően az itteniek már számos alkalommal át is adhatták tapasztalataikat a testvérvárosaiknak.

Ha végigolvassuk a település történetét, azt látjuk, hogy hosszú fennállása nem is volna elképzelhető másképpen, mint kisközösségek folyamatos együttműködésével, illetve a környező helységekkel való jó kapcsolat fenntartásával. Ők tehát könnyen nyitottak tovább és még tovább a világra, amikor testvérvárosi találkozók megszervezésére nyertek el jelentős forrást a *Tanuljunk demokráciát!* című projekttel.

EGYÜTT A GENERÁCIÓK

Alsónémedi Nagyközség Önkormányzata már 2013-ban is szervezett testvérvárosi találkozót, aminek köszönhetően a többi részt vevő településre is meghívást kapott: a képviselői Olaszországba, Macedóniába, Lengyelországba utazhattak. A kezdetekkor még az ismerkedésen volt a hangsúly, majd a találkozók egyre tematikusabbak, célorientáltabbak lettek. „A lengyel partner például azt kérte tőlünk, hogy minél több fiatalt vonjunk be a programba, és ha lehetséges, a magyar kultúrával kapcsolatos külön előadással is készüljünk” – meséli Zagyva Gabriella környezetvédelmi és pályázati referens. „Ez új élmény volt nekünk, de igen jól sikerült. Tizenegy olyan fiatal kapott lehetőséget a részvételre, aki otthon is aktív a közösségi életben – számukra ez egyfajta jutalom volt. De a legemlékeztetesebb a lengyelországi találkozón az volt, amikor a teljes delegáció részt vett a magyar táncbemutatóban: az alpolgármester úr és a jegyző asszony is a színpadon táncolt, a nyugdíjasaink pedig csörge fánkot sütöttek. Úgy vélem, a mi erősségünk ez: minden generációt, minden réteg képviselőit meg tudjuk mozgatni.” Persze nem a magyar delegáció volt az egyetlen, amely bemutakozott, ám Gabriella azt meséli, nekik volt a legnagyobb sikerük. Ez azonban nem

lett volna több egy jó élménynél, ha nincs törekvés arra, hogy az élménynek legyen folytatása. „Az akkor ott táncoló hét-nyolc pároshoz képest mára több mint hatvan-tagúvá növekedett nálunk a néptáncsoport, jövőre pedig már erdélyi fellépésük is lesz. Jó kis közösség épült, ez a folyamat pedig innen indult egykor, ennek a pályázatnak köszönhetően.” Apró példa ez, de jól mutatja, hogy a jól kitalált értékeremtésnek egyszerre van hozadéka településen belül, és a külkapcsolatokban is: mindenki nyer vele – méghozzá hosszú távon.

EGY EMLÉKEZETES JUBILEUM

A jó tapasztalatokra építve az önkormányzat idén is lelkesen pályázott, és a referens azt mondja, különösen jól jött nekik a lehetőség, hiszen Alsónémedi most ünnepli fennállásának kilencszázötven éves évfordulóját. Egész évben szerveztek programokat a jubileumra, augusztusban pedig egy tíznapos, nemzetközi találkozót építettek erre. Sor került a felújított művelődési ház ünnepélyes átadására, emellett kirándulásokat, workshopokat szerveztek.

Exchange of Experience with Music, Dance and Singing

950 years: that's what Alsónémedi may be most proud of. That's how long people have provenly lived here between the rivers Danube and Tisza, in one of the longest inhabited settlements of Pest County. Such a long-established settlement has a lot to say to its „neighbours”, and, due to the Europe for Citizens programme, the citizens of the town have had an opportunity to exchange experience with their twin towns several times.

If you read the entire history of the town, you can see that its long-standing existence wouldn't even have been possible in any other way than by the continuous cooperation between small communities, as well as by maintaining good relations with the neighbouring settlements. Therefore, they found it easy to open to the world more and more when their project, called “Let's Learn Democracy” won them considerable funding to organise town twinning meetings.

GENERATIONS TOGETHER

The Municipality of Alsónémedi had already organised a town twinning meeting back in 2013, due to which

they were also invited to visit the other towns involved: their representatives travelled to Italy, Macedonia and Poland. In the beginning, the emphasis was on getting to know each other, but later these meetings became more and more thematic and goal-oriented. “The Polish partner asked us, for example, to involve as many young people in the programme as we can, and to prepare with a presentation related specifically to Hungarian culture, if possible”, Gabriella Zagyva environmental and grant application consultant recalls. “For us, it was a new challenge, but we were very successful. Eleven young people who are also actively involved in community life in their home town were given an opportunity to participate – for them, it was a kind of reward. But the most memorable moments of the meeting in Poland were when the entire delegation joined the Hungarian dance performance: the vice mayor and the notary lady were also dancing on the stage, while our pensioners prepared twisted doughnuts. This, I think, is our strength: we can mobilise all the generations and the representatives of each social group.” Of course, the Hungarian delegation wasn't the only one to introduce itself, but they were the

Town twinning

most successful ones, Gabriella says. This, however, wouldn't have been more than a nice experience if no further efforts had been made to continue the cooperation. “In contrast to the seven or eight couples dancing there and then, our folk dance group now counts over sixty members, and they are even booked for a performance in Transylvania next year. We have built a nice community, and this process once started here, due to this programme.” It is a tiny example, but a good demonstration of how well-conceived value creation can bring benefits both within the town and in foreign relations – it is a win-win situation, even in the long term.

A MEMORABLE ANNIVERSARY

Based on the positive experiences, the municipality has enthusiastically applied again this year, and the consultant says the opportunity really came in handy since Alsónémedi is celebrating its 950th anniversary this year. They organised programmes commemorating the anniversary throughout the year, and also organised a ten-day international meeting around it in August. The refurbished community centre was also officially opened, and they organised excursions

A lényeg persze a kommunikáció volt: a részvételi demokrácia, a kisközségi programok, a civilek és önkormányzatok együttműködésének szorgalmazása. Ezen célok kerültek a fókuszba az újabb testvér-városi programok megrendezésekor is. Az önkormányzat ma már igen jól működő kapcsolatot ápol Erdéllyel, Macedóniával, Lengyelországgal, Máltával és Törökországgal is. **A jelenlegi projektben már nemcsak társ-önkormányzatok, de kulturális egyesületek is voltak a partnerek között.** „Sokakat kimondottan a jubileumi ünnepségekre hívtunk, és akit csak lehet, családknál helyeztünk el, hogy a résztvevők személyes kapcsolatokat tudjanak kiépíteni. Jó volt látni, milyen könnyen kerekednek felül még a nyelvi nehézségeken is!”

A programban szórakozás és tanulás egyaránt szerepelt. Alsónémedi lakosai például rockoperát mutattak be, amiben rengetegen részt vettek. „Mindenki azt kérdezgette, hogyan sikerült bevonni a közösség tagjait, hogyan tudtuk ezt összehozni...” A török partner azóta egyenesen néptáncsereprogramban gondolkodik, amelyen belül a különféle országok képviselői megtanulnák egymás koreográfiáit. De van itt sok minden más is.

Mint Gabriella mondja, **fontos volna, hogy elinduljanak olyan projektek, amelyek hazatérve mindenki folytatni tud a saját településén.** Közös pontként az előregedés, elvándorlás problémája mellett a hulladékcsökkentés és szelektív hulladékgyűjtés lehetőségeivel foglalkoztak – ez

az a téma, ami minden országban kardinális kérdés mostanában. „A tapasztalatcserébe egy országos civil szervezetet is bevontunk: a Védegylet munkatársai tartottak nálunk profi workshopot a témában. Minden résztvevő bemutathatta saját közössége kezdeményezéseit – mindenkiktől lehet tanulni ilyenkor. Felmerültek konkrét projektötletek, lehetőségek, sőt, a Védegylet felajánlotta, hogy segít a megvalósításukban is.”

KAPCSOLATÉPÍTÉS MINDEN SZINTEN

Gabriella azt mondja, mindig is arra törekedtek, hogy ezek az alkalmak ne legyenek „nagyon protokollárisak”, vagyis ne csak intézményvezetők és tisztviselők utazhassanak, hanem a falu lakosai is. „Igazán kiváló vendéglátásban volt részünk mindenhol, bár az olaszoknak van még mit tanulniuk időgazdálkodás terén” – mondja Gabriella nevetve. „Én azt szeretem az ilyen találkozóknak, hogy a hivatalos programon túl mindenütt folynak

prezi.com/view/XrsXIYG0Y1IPBjPHZdyN
www.alsonemedi.hu/static/EACEA2017
kozossegek.atalakulo.hu

a személyes egyeztetések a legkülönbélebb témákban. **Nemcsak a városvezetők találhatnak egymásra, de például a kulturális egyesületek, vagy csak egyszerűen a lakosok képviselői is.**

2013-ban még a némediek is csak tanulták a szervezést, sok improvizációra volt szükségük, mostanra azonban – mint mondják – már elég gyakorlottan megy minden, és ennek meg is van az eredménye. „Egyre inkább azt látjuk, hogy a társadalmi, gazdasági, környezeti problémák mind-egyikének megoldásához a kisközségeken keresztül vezet az út. Ne felülről várjuk az eredményt! Hiszen hiába vannak jó tervek, minden elméletnek annyi értelme van, amennyi a gyakorlatban megvalósul belőle. Az önkormányzatnak lehetnek jó ötletei, de az emberek nélkül nem fogjuk tudni megvalósítani azokat. Ehhez pedig működő közösségek kellenek.” •

KEMPF ZITA

and workshops, too. The emphasis, of course, was on communication; encouraging participatory democracy, small community programmes and the cooperation between the civil society and municipalities. The focus was again directed on these goals when the next twinned town programmes were organised. Today, the municipality maintains very good working relationships with Transylvania, Macedonia, Poland, Malta and Turkey. **Besides municipalities, the partners of the current project already included cultural associations, too.** “We invited many participants specifically to the anniversary events, and accommodated as many as we could with local families so they could make personal relationships. It was nice to see how easily they overcame even linguistic difficulties.”

The programme included both entertainment and learning. The local residents of Alsónémedi, for example, performed a rock opera, with lots of participants. “Everyone was asking how we could get the members of the community involved, how we could achieve all this.” Since then, the Turkish partner has been seriously considering a folk dance exchange programme, where the representatives of various countries could

learn each other’s choreographies. But there’s still a lot more.

As Gabriella says, **it would be important to launch projects which everybody could continue in their respective home towns and villages upon returning.** Besides population ageing and migration, the common issues of reducing waste and selective waste collection were also addressed – these are critical issues in each country today. “We also invited a national non-profit organisation to participate in the exchange of experience: experts from Védegylet Association held a professional workshop in the matter. Each participant could present the initiatives of their respective communities – you can learn something from everybody during these occasions. Actual project ideas and opportunities were also raised; moreover, Védegylet Association even offered to help implement them.”

BUILDING RELATIONSHIPS AT EVERY LEVEL

Gabriella says they have always wanted to avoid making these events too official, so that not only institution heads and officials could travel, but also common citizens from the village. “We received really great hospitality everywhere, although Italians still need to learn a little time management”, says Gabriella, laughing. “What I like about these meetings is that, beyond the official programmes, personal arrangements are made everywhere in the most diverse

matters. **Not only town leaders find new partners, but also, for example, cultural associations or simply the representatives of the local inhabitants.**”

Back in 2013, the citizens of Alsónémedi were only learning about how to organise, too, and they needed a lot of improvisation. By now, however, everything goes smoothly, as they say, and it has fine results, too. “We are increasingly convinced that the path to solving any social, economic and environmental problem leads through small communities. We shouldn’t expect results from above. However good plans there may be, each idea makes as much sense as much of it is implemented in practice. **The municipality may have good ideas, but we could never implement them without the people.** And that requires functioning communities.” •

Interview: ZITA KEMPF

TESTVÉRVÁROSOK PÁRBESZÉDBEN

Generációkon és határokon átívelő projekt Tompán

TOMPA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Szolidaritás, szuverenitás és
Európa jövője a Brexit után
testvérvárosi találkozó
2016

Az Európa a polgárokért program keretében magyarországi, szerbiai, romániai és szlovákiai kistelepülések lakói találkoztak Tompán 2017 augusztusában. A Szolidaritás, szuverenitás és Európa jövője a Brexit után című projekt csaknem 270 fő részvételével zajlott. Végh Lászlót, Tompa polgármesterét kérdeztük az eseménysorozatról.

Hogyan tervezték meg a projektet?

Apropóját az egy évvel ezelőtti Brexit népszavazás, illetve az azt követően elindult társadalmi és politikai változások adták. Főbb témái voltak: Európa jövője és a kohézió, a fenntarthatóság és különösen a rurális térségek fenntartható fejlődése, valamint a szolidaritás és a szuverenitás helyi kérdései. Ezen témák köré szerveztünk szakmai konferenciákat, brainstormingokat, előadást

sokat, valamint lehetőséget biztosítottunk kötetlen beszélgetésekre a résztvevők között.

Mi alapján választották ki a témákat?

Az unió egyik legaktuálisabb kérdése most a Brexit, ehhez hozzáfűztük városunk, Tompa elhelyezkedése miatt a migráció kérdését is, ami a schengeni határ mentén elég komoly dilemmákat okozott. Úgy gondolom, ezek a témák kihatnak az Európai Unió jövőjére is. Emellett mindannyian tudjuk, hogy az unió egyik fő célkitűzése a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése, többek között a régiók közötti különbségek csökkentése által. A projektben részt vevő települések ennek is érintettjei, és nagyon hasonló problémákkal néznek szembe a régiókban.

Miért van szükség ezek megvitatására?

Észrevettük, hogy a Brexit különösen nagy érdeklődést vált ki, viszont sokan nem kellő mértékben tájékozottak, ezért próbáltuk

közérthetően megfogalmazni az éppen zajló folyamatokat, illetve azok várható hatásait. A vidéki kistelepüléseken alapvető probléma az elvándorlás, ez ugyanúgy érinti a Vajdaságot, Erdélyt és a Felvidéket is, mint Magyarországot. Ez mindannyiunk közös problémája. A projektünk jó fórumot biztosított arra, hogy az érintetteknek információt adjunk át és párbeszédet kezdeményezzünk közöttük.

Kikhez szóltak a programok?

Az idei évben az Erdélyből jött küldöttség magával hozta a gyergyóújfalusi fúvószenekar húsz tagját is, akik mind tizenéves fiatalok. Rajtuk keresztül a tompai fiatalokat is be tudtuk vonni. A középkorostól az, akiket legjobban érint a településről való elvándorlás, akik a kedvezőbb lehetőségeket keresik, számukra a Brexit témája eleve nagyon érdekes volt. Az idősebb korosztály a mi településünkön aktívan részt vesz a közéletben, ők a vajdasági, valamint

TWINNED TOWNS IN DIALOGUE

A Cross-Border and Cross-Generational Project in Tompa

Under the *Europe for Citizens* programme and as part of the measure town twinning, citizens from small Hungarian, Serbian, Romanian and Slovakian towns and villages held a meeting in Tompa in August 2017. The project, called *Solidarity, Sovereignty and Future of Europe* Post-Brexit involved nearly 270 participants. We asked László Végh, Mayor of Tompa about the event series.

How did you plan the project?

The idea of the project came from the Brexit referendum held last year, and the subsequent social and political changes. Its main topics were the future of Europe and cohesion, sustainability, besides, particularly the sustainable development of rural regions, as well as the local issues of solidarity and sovereignty. These were the focal points of the conferences, brainstorming sessions and presentations that we organised, and we also provided the participants an opportunity to engage in informal discussions.

Town twinning

How did you choose your topics?

Currently, one of the EU's most topical issues is Brexit, and due to the location of our town, Tompa, we also included the issue of migration, which has posed rather serious dilemmas along the Schengen borders. I think these issues affect the future of the European Union, too. Besides, we all know that one of the EU's main goals is to enhance economic, social and regional cohesion by, among others, reducing the differences between individual regions. The settlements involved in the project are also affected, and they face with very similar problems in our region.

Why is it necessary to discuss these issues?

We noticed that the issue of Brexit generates great interest; however, many people are not sufficiently informed, so we tried to explain the current processes and their expected effects in a commonly understandable manner.

In small villages, migration is a fundamental issue which affects Vojvodina, Transylvania and the South of Slovakia just as much as Hungary. It is a common problem for all of us. Our project

provided a great opportunity to exchange information with those affected and to initiate a dialogue among them.

Who did the programmes address?

This year, the delegation from Transylvania brought along twenty members of the brass band of Suseni (Gyergyóújfalu), all of them in their teens. Through them, we could also get the youth of Tompa involved. The ones most affected by migration are the middle-aged generation, looking for better opportunities. They were certainly very interested in the issue of Brexit. The older generation of our town is actively involved in public life; they could establish relationships with members of the older generation from Vojvodina and Transylvania. Through the programmes, we could address almost all generations.

How can a topic be made interesting for multiple generations?

Several approaches are possible. We tried to explain to the middle-aged generation how Brexit could directly affect them, either as employees in Great Britain or

az Erdélyből érkezett idősebb korosztály tagjaival tudtak kapcsolatokat teremteni. Szinte valamennyi generációt meg tudtuk szólítani a programokkal.

Hogyan lehet egy témát több generáció számára érdekessé tenni?

Sokféle megközelítés lehetséges. A közép-korosztálynak próbáltuk elmagyarázni, hogy milyen közvetlen hatásai lehetnek a Brexitnek, akár Nagy Britanniában munkát vállalóként, akár európai polgárként. Őket próbáltuk ösztönözni arra is, hogy aktívabban vegyenek részt a közéletben és a helyi döntésekben.

A fiatalabb korosztálynak azt szerettük volna bemutatni, hogy milyen szabadságot és lehetőségeket biztosít számukra az Európai Unió, hiszen nekik nincs személyes tapasztalatuk a korábbi évtizedekből. Nagy érték, és ez számukra már magától értetődő, hogy érvényes személyi igazolvánnyal bármikor utazhatnak nyugatra, tanulhatnak vagy élhetnek ott.

Az idősebbeket mindez úgy érinti, hogy az ő gyermekeik, unokáik kacsintgatnak Nyugat felé. Nekik azt is szerettük volna megmutatni, hogy Tompán van egy nagyon aktív nyugdíjasklub, ahol sok közösségi te-

vékenységet végeznek, a város civil életének fontos szereplői.

Mi volt a projekt fő üzenete Ön szerint?

Fontosnak tartottuk kiemelni a társadalmi döntések meghozatalában való felelősséget. A részvétel jelentőségét, illetve azt, hogy ha szavazunk és döntünk valamiben, az következményekkel jár. Hiteles tájékoztatásra törekedtünk, illetve hangsúlyoztuk, hogy mennyire fontos ez a mindennapokban, akár az egyének, a média vagy a politika felelősségéről beszélünk. Ezekről a kérdésekről szintén érdemes szót ejteni.

A Brexit mellett kiemelt szerepet kapott a fenntartható fejlődés témaköre. Miért gondolták fontosnak?

Vidéki térség lévén elég sokszor vagyunk a magunk sikerének a kovácsa, magunknak kell megtenni azokat a lépéseket, fejlesztéseket, amelyek biztosítják a településünk fenntarthatóságát hosszú távon. A már bevált jó gyakorlatokat mutattuk be, köztük például a Tompán bevezetett helyi termék védjegyet vagy az általunk alapított szociális szövetkezetet. Szó volt a magyarországi közmunkaprogramról is, annak jó és rossz oldalával együtt.

Milyen értéket adott a programokhoz, hogy az ügyek megvitatása testvérvárosi keretek között történt?

A résztvevők között kialakult egy párbeszéd, megosztottuk egymással a jó gyakorlatokat

és a problémákat egyaránt, és meg tudunk fogalmazni egy jövőképet. Ezt látom a legnagyobb értéknek, valamint azt, hogy a projekt révén közelebb kerültek egymáshoz ezek a települések.

Hogyan építik tovább a testvérvárosi kapcsolatokat?

A vajdasági és az erdélyi településsel aktív az együttműködésünk, a felvidéki településsel pedig most szeretnénk egy új kapcsolatot megalapozni. Egy vajdasági intézmény és városunk általános iskolája részben ennek a projektnek köszönhetően nemrég létesített testvériskolai kapcsolatot, Gyergyóújfaluval pedig éppen most erősítettük meg 25 éve fennálló szövetségünket. Reméljük, a projekt által a következő generáció is kapott egy impulzust, hogy **érdemes tartania a kapcsolatot a tompai fiatalnak az erdélyivel, vajdasággal, felvidékivel.**

Lesz folytatás?

Mindenképpen lesz folytatása ennek a testvértelepülési programnak, bár a következő téma más uniós kérdéskört érint majd valószínűleg. Úgy gondolom, hogy van értelme, van létjogosultsága a hasonló programok lebonyolításának, és van jövője a regionális kapcsolatoknak is. •

FÖLDVÁRY MÓNIKA

as European citizens. We also sought to encourage them to become more actively involved in public life and local decisions.

As regards the younger generation, we wanted to show them the liberties and opportunities which the EU ensured them, since they have not got personal experience in this respect from former decades. It is a great value and it is natural for them now that with a valid ID card they can travel, study or live in the Western countries anytime.

The way it affects the older generations is that their children or grandchildren are playing with the idea of going to the West. In their case, we also wanted to show that there was a very active pensioners' club in Tompa, which was engaged in a lot of public activities and was an important player in the civil life of the town.

What do you think the key message of the project was?

We considered it important to emphasise responsibility in making social decisions, the importance of participation, as well as the fact that if you vote and decide on something, it will have consequences. We sought to provide authentic information,

and we also emphasised how important it was in everyday life, whether we talk about the responsibility of either individuals, the media or politics. These issues are also worth discussing.

Besides Brexit, the topic of sustainable development was also a key issue. Why did you consider it important?

Being a rural region, we ourselves are responsible very often for our own success, we need to take the steps and implement the developments which can ensure the long-term sustainability of our town. We presented the proven good practices, including, for example, the local product trademark introduced in Tompa, or the social cooperative that we had established. We also discussed the pros and cons of the public employment programme in Hungary.

What value did it add to the programmes that the issues were discussed at a twinned town level?

A dialogue began between the participants; we shared both good practices and problems, and we could also set out a vision. That's what I consider the greatest

value, as well as the fact that the project has brought these settlements closer to each other.

How do you seek to develop your town twinning relationships?

We are maintaining active cooperation with the settlements in Vojvodina and Transylvania, and we are currently working on establishing a new relationship with our twinned town in Southern Slovakia. Due partly to this project, a school in Vojvodina and our primary school have recently established twinning relations, and we have just reinforced our 25-year-long cooperation with Suseni (Gyergyóújfalu). We hope that the project has also given an impulse to the next generation, and they find that **it's worth maintaining relations with the youth of Transylvania, Vojvodina and Southern Slovakia.**

Are you planning to continue?

We will definitely continue this twinning programme, even though the next topic will probably address other EU issues. I think these programmes are meaningful and justified, and that regional relationships also have a future. •

Interview: MÓNICA FÖLDVÁRY

